

LAUSUNTO

Asia: VN/25123/2024-YM-313 Lausuntopyyntö Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta.

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö, lausuntopalvelu 27.8.2026.

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=29771194-e7c9-44fb-b396-27ecfc9ca0cb>

Suomen ilmastopaneeli

Heikki Lehtonen, Jyri Seppälä, Raisa Mäkipää, Jaana Halonen, sihteeristö Heidi Lehtiniemi, Maria Karttunen

TAUSTAA

EU:n ennallistamisasetus toimeenpanee EU:n biodiversiteettistrategiaa ja pyrkii osaltaan pysäyttämään luontokadon etenemisen. Asetuksen toimeenpanoa varten jäsenmaat laativat kansalliset ennallistamissuunnitelmat. Lausuttavana olevassa suunnitelman ensimmäisessä luonnosversiossa määritellään, miten asetuksen tavoitteet saavutetaan vuoteen 2030, 2040 ja 2050 mennessä. Euroopan komissiolle toimitettavan ensimmäisen luonnoksen perusteella käynnistyvät keskustelut suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä ja rahoituksesta. Suunnitelma tullaan vielä päivittämään ennen lopullisen version toimittamista komissiolle syyskuuhun 2027 mennessä.

SUOMEN ILMASTOPANEELIN NÄKEMYKSET

Yleiset kommentit ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Suomen ilmastopaneeli näkee ennallistamisasetuksen toimeenpanon olevan samalla mahdollisuus vahvistaa kustannustehokkaasti Suomen maankäyttösektorin nettonielua ja tukea ilmastomuutokseen sopeutumista. Maankäyttösektorin nettopäästökehitys ei ole edennyt kansallisen ilmastolain tavoitteen eikä EU:n maankäyttösektoriin kohdistuvien velvoitteiden edellyttämällä tavalla.

Ennallistamissuunnitelma tukee myös ilmastomuutokseen sopeutumista. Tunnistamalla ennallistamistoimien monihyötyisyyden ja synergiat luonnon monimuotoisuuden, maankäyttösektorin hiilitaseen sekä ilmastomuutokseen sopeutumisen välillä etukäteen, on mahdollista rakentaa yhteinen kustannustehokas toteutuspolku luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Koska monet ennallistamistoimet tukevat samanaikaisesti ilmastotavoitteita, tulisi ne nähdä osittain myös investointeina niiden saavuttamiseen. Näin ennallistamistoimien kustannuksia ei kohdenneta yksinomaan luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, vaan myös ilmastotavoitteiden edistämiseen. Tämä korostuu nykyisessä valtiontalouden tilanteessa, jossa toimenpiteiden monihyötyisyys parantaa julkisten varojen kustannusvaikuttavuutta.

Synergioiden tunnistaminen on ollut yksi suunnitelman lähtökohdista, mutta suunnitelmaluonnoksessa ja työryhmän laatimissa reunaehdoissa niitä on käsitelty pääosin vaikutustenarvioinnin näkökulmasta eikä toteutustasolla. Ilmastopaneeli korostaa, että **suunnitelmassa olisi tärkeää sanoittaa nykyistä selkeämmin merkittävät luonto- ja ilmastotoimien synergiat sekä kuvata, miten niitä hyödynnetään käytännön toimeenpanossa. Näin molempia tavoitteita voitaisiin edistää kustannustehokkaasti tulevaisuudessa.**

Suunnitelmassa tulisi huomioida vahvemmin myös nykyiset kehityskulut ja ennallistamistavoitteiden kanssa ristiriidassa oleva ohjaus, jotta politiikan johdonmukaisuutta voitaisiin parantaa luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Poliittikajohdonmukaisuus tukee kustannustehokkuutta, sillä julkisia varoja käytetään tehottomasti, jos ennallistamistoimien vaikutuksia samanaikaisesti heikennetään toisaalla. Esimerkiksi nykyiset pinta-alaperusteiset maataloustuet kannustavat jatkamaan

turvepeltojen viljelyä tai pitämään niistä heikkotuottoisimmat vähäisessä viljelykäytössä kuivina päästölähteinä, vaikka tämä ei ole ruoantuotannon, ilmaston tai luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta järkevää. Lisäksi nykyinen maankäytön ohjaus ei riitä soiden ojitusten hillitsemiseen, minkä vuoksi tarvitaan myös ojitusten toteuttamiseen suoraan kohdistuvaa sääntelyä (luvanvaraisuus tai maksu).

Ilmastopaneeli kiinnittää huomiota siihen, että lausuntopalvelun taustoituksessa on esitetty selkeä linjaus metsien käyttöön, mutta siitä ei ole itse suunnitelmaluonnoksessa mainintaa. Ilmaisuihin ”metsien käyttöä ei rajoiteta” on ennenaikainen, koska boreaaliset luonnonmetsät ja harjumetsät puuttuvat suunnitelman arvioista. Metsien osalta suunnitelmaa ei voi siis arvioida tarkemmin vielä tässä vaiheessa. On kuitenkin selvää, että ennallistamisasetuksen toteuttaminen vähentää talousmetsäkäytössä olevaa pinta-alaa tulevaisuudessa. Ennallistamisasetuksen tavoitteita olisi syytä tukea tuomalla metsänkäsittelyn suositukset metsälakiin mahdollisimman velvoittavina. Metsälailta tulee ohjata kaikkien talousmetsien käsittelyä hiilinieluja ja luonnon monimuotoisuutta vahvistamaan suuntaan ja erityisesti ennallistettavien luontotyyppien käsittelyä tulee ohjata velvoittavalla lainsäädännöllä. Metsälakiin sisällytettävien suositusten tutkimusperustaa tulee vahvistaa ja monihyötyisten metsänhoitotoimenpiteiden vaikutusarvioita tarkentaa.

Suomen ilmastopaneeli kiinnittää huomiota lausuntopyynnön ja lausuntoaineiston väliseen epä johdonmukaisuuteen. Lausuntopalvelun johdanto-osassa tuodaan varsin painokkaasti esiin ennallistamisasetusluonnoksen valmistelussa sovellettuja reunaehtoja, jotka työryhmä on linjannut. Näitä reunaehtoja ei kuitenkaan ole sisällytetty varsinaiseen lausuntomateriaaliin eli suunnitelmaluonnoksen tiivistelmään. Tämän vuoksi Ilmastopaneeli tulkitsee, etteivät kyseiset reunaehdot ole lausuntokierroksella arvioitavana, eikä ole ottanut niihin kantaa. Lausuntomenettelyn läpinäkyvyyden ja arvioinnin kattavuuden kannalta olisi ollut tärkeää sisällyttää suunnitelman valmistelua ohjanneet keskeiset reunaehdot varsinaiseen lausuntoaineistoon.

Suomen ilmastopaneeli katsoo lisäksi, että metsiä koskevien tavoitepinta-alojen jättäminen pois suunnitelmaluonnoksesta ei vastaa hyvää valmistelukäytäntöä. Lausuntovaiheessa olisi tärkeää voida arvioida, millaisella esityksellä Suomi aikoo neuvotella EU:n kanssa metsien roolista ennallistamisasetuksen toimeenpanossa. Metsäluontotyyppejä koskevat tavoitteet ovat keskeinen osa kokonaisuutta, ja niiden puuttuminen vaikeuttaa suunnitelman vaikutusten ja koko ennallistamisasetuksen tavoitteiden saavuttamisen arviointia.

Maatalousindikaattoreiden valintaan ja turvemaan määritelmään liittyvät kommentit / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 3)

Suunnitelmassa ehdotetaan, että Suomi jättää pois indikaattorin ”orgaanisen hiilen määrä kivennäismaasta olevassa viljelysmaassa”. Perusteina mainitaan, että asiaa on vaikea mitata ja ilmastomuutos vaikeuttaa hiilen pysymistä pelloissa, jolloin Suomella ei ole mahdollisuutta kasvattaa peltoihin sitoutuneen hiilen määrää. Tämä pitää paikkansa, jos mukana ovat myös turvemaat. Mutta ilmastotavoitteiden näkökulmasta kivennäismaiden hiilen määrää voidaan kasvattaa (ainakin tietyissä tapauksissa) tai hiilipitoisuuden vähenemistä voidaan estää tai olennaisesti hidastaa hiiliviljelyn kautta käyttäen monimuotoisia viljelykiertoja ja esimerkiksi alus- ja kerääjäkasveja tai nurmikasveja sisältäviä viljelykiertoja. Maaperän orgaanisen aineksen ja samalla orgaanisen hiilen pitoisuuden kasvu parantaa kasvien veden ja ravinteiden hyödyntämistä, ja tämä korostuu erityisesti äärevissä sääoloissa ennen muuta veden pidätys- ja varastointikykyä. On syytä huomata, että maaperän hiilipitoisuuden väheneminen kivennäismailla heikentää maataloustuotannon sopeutumista ilmastomuutokseen, eikä kyse ole pelkästään ilmastomuutoksen hillinnästä. Se, että ilmaston lämpeneminen lisää maaperän hiilidioksidipäästöjä, itse asiassa korostaa hiilen sitomisen tärkeyttä.

Toimi tarvitsee tuekseen hiilisyötteen ylläpitoa vuodesta toiseen, ja siihen liittyvä tulonmenetys ja vaiva on korvattavissa maanomistajalle esimerkiksi valtion, vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden ja yritysten vastuullisuusohjelmien yhteisrahoituksen kautta. Samalla kun vahvistetaan kivennäismaiden hiilitasetta ja peltomaan organismien monimuotoisuutta eli pellon biodiversiteettiperustaa, parannetaan myös peltojen kasvukuntoa ja kuivuuden hallintaa. Eli toimi on monihyötyinen ja mahdollisesti monissa tapauksissa kustannusvaikuttava, jollaisia ennallistamissuunnitelman johdannossa priorisoidaan. Toimi tukee ilmastomuutokseen sopeutumista ja ruoantuotannon omavaraisuutta.

Kommentit erityisesti meri- ja vesiekosysteemien (artikla 5) ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Toimenpide 6: Kotieläinten laiduntamisen lisääminen

Ilmastopaneeli pitää tätä toimenpidettä kannatettavana, koska kannustimien lisääminen kotieläinten laiduntamiseen voi onnistuessaan lisätä laajaperäiseen maankäyttöön perustuvan karjatalouden suhteellista kannattavuutta ja suosiota. On tärkeää, että Suomessa toimiva kotieläintuotanto olisi kestävä ja nautoista nykyistä suurempi osa laiduntaisi. Tämä voi edesauttaa paitsi eläinten hyvinvointia ja luonnon monimuotoisuutta, myös kivennäismaalajin peltojen hiilensidontaa nurmikasvien ansiosta, ja myös edistää turvemaalajia olevien peltojen pysymistä nurmipeitteisinä. Laidunpaine on kuitenkin pidettävä tarpeeksi alhaisena, eli ei liikaa eläimiä hehtaaria kohti.

Samalla kun selvitetään monipuolisia kannusteita ja ohjauskeinoja kotieläinten laiduntamisen lisäämiseksi erilaisten laidunnusympäristöjen tarpeet tunnistaen, mukana tulisi olla myös kosteiden turvepeltojen laiduntamisen mahdollisuudet, koska sillä on onnistuessaan myönteisiä vaikutuksia paitsi luonnon monimuotoisuuteen, myös kasvihuonekaasupäästöihin.

Ilmastopaneeli kuitenkin tähdentää, ettei positiivista suhtautumista kotieläinten laiduntamisen kasvattamiseen pidä tulkita siten, että kotieläinten absoluuttista määrää samalla kasvatetaan. Ilmastotavoitteiden näkökulmasta on tärkeää, että Suomessa tapahtuisi siirtymää kasvipainotteisempaan ruokavalioon ja Suomen ruokaomavaraisuutta kasvatetaan nimenomaan kasvipohjaisella ravinnolla.

Toimenpide 13: Valuma-aluelähtöisen suunnittelun toimeenpano

Ilmastopaneeli näkee, että valuma-aluelähtöisen suunnittelun toimeenpano on kannatettava toimenpide, koska sen yhteydessä on mahdollisuus tunnistaa niitä maa- ja metsätalouden piirissä olevia tai entisiä turvetuotantoalueita, jotka olisivat hydrologisesti vettämiskelpoisia, ja joiden vettämisestä ei koituisi haittaa ympäröivien alueiden maanomistajille. Valuma-aluelähtöisessä suunnittelussa tulee olla mukana pohjaveden pinnan hallinnan, mahdollisen pysyvän vettämisestä ja toisaalta esim. säätösalaajitukseen liittyvät mahdollisuudet. Tällöin turvemaiden vettäminen voisi tuoda koko valuma-alueen toimijoille ja asukkaille hyötyjä paremman vedenpidätyskyvyn ja vesien riittävyyden kannalta, myös ääriolosuhteissa. Valuma-aluelähtöinen suunnittelu on yksi ennallistamissuunnitelman monihyötyisistä toiminnoista, joilla voidaan samanaikaisesti turvata luontoarvoja ja vähentää kasvihuonekaasupäästöjä.

Kommentit kaupunkiekosysteemialueiden kaupunkivihreää ja latvuspeittoa lisääviin toimenpiteisiin (artikla 8) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Kaupunkivihreän toimenpiteet (15–26) edistävät myös kaupunkiympäristön sopeutumista ilmastomuutoksen tuomiin sään ääri-ilmiöihin, minkä takia ennallistamisasetuksen toimenpiteiden suunnittelu ja toteutus kannattaa tehdä yhdessä ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman kanssa.

Toimenpide (15) *“Katu- ja liikenneympäristöjen puuston lisääminen”*, ja erityisesti nykyisten katupuiden säilyttäminen, on kannatettava myös ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta. Toisaalta rakentamatonta maa-alaa, puustoa ja kasvillisuutta olisi hyvä lisätä kaupunkiympäristöissä myös muualle kuin katu- ja liikenneympäristöihin, jolloin voitaisiin paremmin edistää myös kaupunkien hulevesien hallintaa ja luoda viihtyisiä liikkumisympäristöjä kansalaisille.

Toimenpide (16) *“Koulujen ja päiväkotien pihojen kaupunkivihreän ja puuston lisääminen”* on myös erityisen kannatettava, sillä puustolla voidaan tarjota lapsille suojaa auringon paahteelta. Erilaiset muovipinnoitteet myös kuumentuvat herkästi ja ovat siten lämpenevässä ilmastossa huonoja piharatkaisuja, joten niiden korvaaminen luonnonmateriaaleilla on toivottavaa. Lisäksi uusien päiväkotien ja koulujen suunnittelussa olisi hyvä huomioida, että lähellä olisi luontoalue, jolla lapset voisivat vierailla oppimistarkoituksissa sekä helteiden aikana, erityisesti jos piha-alue ja sen muutokset ovat rajallisia.

Kommentit erityisesti pölyttäjäkantojen ja maatalousekosysteemien ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin (artiklat 10 ja 11) / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 4)

Toimenpide 26: Maatalouskäytössä olevia turvemaita koskevat toimet.

Toimenpiteessä olisi suuri mahdollisuus luonto- ja ilmastoasioiden synergiaetuihin. Näyttää kuitenkin siltä, että ennallistamissuunnitelmassa suhtaudutaan lähtökohtaisen kielteisesti turvepeltojen vettämiseen eli pohjaveden pinnan nostoon. Perusteluksi esitetään, että *“aktiivisessa ruuantuotannossa olevia turvepeltoja ei lähtökohtaisesti vetetä. Suomen määritelmä maatalouskäytössä oleva orgaaninen maaperälle, joka on ojitettua turvemaata, on seuraava: vähintään 40 cm paksu turvemaata, joka saa maataloustukea”*. Tämän takia Ilmastopaneeli esittää ensin toimenpiteeseen 26 liittyen taustoittavaa tietoa näkemyksensä tueksi ja lopuksi sanoittaa uudella tavalla toimenpiteen sanoitusta.

Lähtökohdat

Suomessa kaikki maataloustukien piiriin kuuluvat turvemaalajia olevat pellot eivät ole aktiivisessa ruuantuotannossa, eivätkä kaikki turvepellot ole tärkeitä maatilan tuotannolle, vaikka pääosassa turvepeltoja näin onkin. Ensinnäkin turvepelloista noin 15 % on ollut vuosittain kesannolla. Toiseksi, merkittävä osa, noin 200 000 ha Suomen turvepeltojen alasta (noin 290 000 ha vuonna 2025 Suomen kasvihuonekaasuinventaarion mukaan), on ollut nurmella ja noin 100 000 ha yksivuotisten kasvien viljelyssä. Kaikkiaan Suomessa on nurmiviljelyssä noin 800 000 ha, vaikka tarvetta nurmirehulle on selvästi vähemmän (korkeintaan 500 000 ha on arvioitu hyvin riittävän nurmirehun tuotantoon). Tämän vuoksi osa maataloustukien piirissä olevista turvepelloista, sellaiset, joilta korjattu sato on ollut usein vähäinen tai satoa ei ole korjattu lainkaan, voidaan ottaa erilaisten vesienhallintatoimien piiriin. Yksi niistä voi olla säätösalaajitus, joka antaa mahdollisuuden satoisaan viljelyyn ja samalla ravinnekuormituksen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Toinen vesienhallintakeino voi olla pohjaveden pinnan nosto pysyvästi (vettäminen) erilaisin padotuksin, jolloin pellon viljeltävyys tavanomaisin konein ja viljelykasvein heikkenee, mutta vastapainoksi saadaan vähennyksiä vesistökuormitukseen ja kasvihuonekaasupäästöihin sen ohella, että luonnon monimuotoisuus paranee. Ilmastopaneeli korostaa, että on merkittävä puute, jos ennallistamissuunnitelmassa ei tunnusteta tällaisia mahdollisuuksia monihyötyisiin ja kustannusvaikuttaviin toimiin, joihin viljelijöitä voidaan kannustaa erilaisin kannustimin vapaaehtoisuuden pohjalta. Silloin ei olla heikentämässä ruuantuotantoa.

Suomessa on 290 000 hehtaaria maataloustukien piirissä olevia turvepeltoja ja niistä noin 120 000–130 000 ha on arvioitu olevan vettämiskelpoisia. Parhaiten ja todennäköisimmin kustannusvaikuttavia potentiaalisia vettämiskohteita noin 60 000 ha (lohkon koko yli 0,3 ha, lohkon alasta vähintään 2/3

turvemaalajia, turvekerroksen paksuus yli 60 cm). Turvepeltojen päästöjä on pyrittävä vähentämään mahdollisimman paljon jatkossa jo kustannustehokkuuden näkökulmasta, koska mahdollisuuksia vastaaviin päästövähennyskustannuksiin (20–30 €/tCO₂-ekv.) on vähän. Vettäminen on turvemaapeltojen päästövähennyskeinoista tehokkain, ja erittäin kustannustehokas tapa verrattuna vaihtoehtoihin muualla yhteiskunnassa tehtäviin päästövähennyskeinoihin.

Maanviljelijöille tulisi antaa mahdollisuus luoda käyvät "tarjoukset" vettämisestä siten, että maanomistajien tulo-odotukset turvepelloista voidaan kattaa esimerkiksi valtion, vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden ja yritysten vastuullisuusohjelmien yhteisvaikutuksena. Jos turvepellon vettämisestä tavoitellana on ilmastokosteikko, palvelee se myös ennallistamisen tavoitteita. Maataloustukien piirissä olevia turvepeltoja on mahdollisuus vettää runsaasti (25 000–50 000 ha) (Turvepeltojen käytön tiekartan¹ mukaan) ilman, että ruoan tuotanto vaarantuu. Lisäksi sääätösalaojituksen keinoin on mahdollista parantaa satoja, vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja ravinnekuormitusta. Lisäksi Suomessa on noin 12 000 ha vettämiskelpoisia viljelykäytöstä hylättyjä turvepeltoja, joita on yhteensä noin 60 000 ha.

Ilmastopaneeli esittää seuraavia muutoksia toimenpiteen 26 sisältökuvauksen uudelleen sanoittamiseksi [lisäykset on merkitty hakasulkeisiin]:

- Edistetään turvepeltojen kestäviä maatalouskäytäntöjä, jotka parantavat samalla luonnon monimuotoisuutta, vesistöjen tilaa ja/tai tukevat ilmastomuutoksen hillintää. Toimenpiteet sisältävät [sääätösalaojitusta,] erilaisia kesantoaloja, luomuviljelyä ja talviaikaista kasvipeitteisyyttä, nurmialoja, vesistöjä suojaavia vyöhykkeitä ja pohjaveden pinnan säätelyä.
- Edistetään viljelystä vapaaehtoisesti viljelykäytöstä poistuvien tai hyvin vähäisellä käytöllä olevien turvepeltojen [aktiivista vettämistä ja muita toimia hiilen säilyttämiseksi maaperässä]
- Sen sijaan ei ole perusteita kannattaa ennallistamissuunnitelmassa esitettyä passiivista ennallistamista lopettamalla ojien kunnostaminen tai ylläpito, koska näin saatavat kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset ovat kyseenalaisia tai niiden toteutuminen voi ainakin kestää hyvin pitkään – näin siksi, että (avo-)ojien umpeen kasvu ja pohjavedenpinnan nousu tapahtuvat hyvin hitaasti.
- [Turvepeltojen ja niihin liittyvien turvemaiden ennallistamisen arviointia varten toteutetaan alueelliset katselmoinnit], joissa tunnistetaan hydrologisesti soveltuvat vettämisalueet, kuullaan alueen maanomistajia, muita toimijoita, maankäytön ja vesialuesuunnittelijoita, ja joiden perusteella voidaan laatia pitkän aikavälin maankäytön suunnitelma, jolloin maanomistajille pystytään tuomaan selvät näkemykset toimenpidevaihtoehdoista korvauksineen. Tämä edistää myös viljelijöiden valmiuksia osallistua vapaaehtoisille hiili- ja luontoarvomarkkinoille. Katselmointi toteutetaan yhdessä ilmastomuutoksen hillintään tähtäävän alueellisen katselmoinnin yhteydessä.

Kommentit suunnitelman kustannuksiin ja rahoituspohjaa koskeviin toimenpiteisiin / Materiaali: ennallistamissuunnitelman yhteenveto (luku 5)

Toimenpide 36: Tuki metsäpinta-alan laajentamiseen ja siihen liittyvät selvitykset (artikla 12).

¹ Lehtonen ym. 2024. *Turvepeltojen käytön tiekartta vuoteen 2050* (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 89/2024). Luonnonvarakeskus (Luke). <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-980-2>

Tämä toimenpide pyrkii lisäämään metsäpinta-alaa muun muassa metsittämällä entisiä turvetuotantoalueita. Tästä on syytä todeta, että entisten turvetuotantoalueiden ja erilaisten turvemaalajia olevien joutomaiden osalta pohjaveden pinnan nosto hallitusti – siellä missä se on mahdollista hydrologisesti (ympäristön veden riittävyys) ja eikä aiheuta haittaa ympärillä oleville maanomistajille – olisi eniten eduksi kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiselle ja luonnon monimuotoisuuden lisäämiselle. Tällöin metsittämisen ei tulisi olla ensisijainen toimi vettämiskelpoisilla entisillä turvetuotantoalueilla, vaan metsittäminen tulisi kohdentaa ensi sijassa sinne, missä pohjaveden pinnan nosto ei ole mahdollista. Tämä edistäisi myös kustannusvaikuttavuutta erilaiset hyödyt huomioiden.

Ilmastopaneeli näkee erityisen tärkeäksi:

Toimenpiteissä 13–14 lähdetään liikkeelle valuma-aluekohtaisesta toimeenpanosta ja niissä sovellettavista toimintamalleista. Suomen ilmastopaneeli näkee tämän alueellisen selvitystyön kriittisenä vaiheena, jotta ennallistamisasetus voidaan toteuttaa kustannustehokkaalla tavalla ja samalla lunastetaan mahdollisimman hyvin synergiaedut maa- ja metsätalouden ilmastotyön kanssa. Työ pitäisi vaiheistaa siten, että sen perusteella ensin tunnistetaan potentiaaliset teknistaloudelliset kohteet alueella. Kohteet luovat konkreettisen lähtökohdan maanomistajien ja alueellisten maankäytön suunnittelijoiden ja vesialuesuunnittelijoiden sekä muun muassa kuntien edustajien kanssa käytäviin neuvotteluihin, jolloin myös kohteiden rahoitus- ja korvausmahdollisuudet ovat selvillä. Vasta huolellisen valmistelun jälkeen pystytään etenemään yksityiskohtaiseen paikalliset olosuhteet huomioivaan toteutusvaiheeseen, jolloin myös synergiaedut on varmistettu. Ilmaston osalta selvitystyö kattaa sekä ilmastomuutoksen hillinnän että sopeutumisen.

Edellä mainituista syistä nyt esitetty 4 miljoonan euron budjetti toimenpiteille 13–14 on liian vähäinen. Näin vaikka perusteellisemman selvitystyön lisäkulut kaatuvat käytännössä valtiolle. Hyvin suunniteltu työ tuo säästöjä itse toteutukseen.

Suomen ilmastopaneeli näkee myös, että samanlainen yhteinen luonto- ja ilmastoasioiden selvitys on tarpeen kaupunkiympäristön viherryttämisen ja ilmastomuutoksen sopeutumisen alueella.